

Искаме въздух...

По повод първите прожекции на филма „Дишай“

ФАКТИТЕ ОТ ДВЕ ПАРТИЙНИ СЪБРАНИЯ НА БИВШАТА 62-ра ППО ПРИ СТФ „ЕКРАН“, СЪСТОЯЛИ СЕ ПРЕЗ 1988 ГОДИНА

Малцина знаят, че десетина дни преди учредяването на Комитета за екологична защита на Русе на 8 март 1988 година в Дома на киното, в СТФ „Екран“, се състоя открито партийно събрание по инициатива на ПБ¹ в защита на крайдунавския град. Преди това по молба на ПБ два пъти за участниците беше проектиран филмът „Дишай“ (сценарист Виолет Песков и Георги Аврамов, редактор Маргарита Николова, звукооператор Гергана Манойлова, музика Ценко Минкин, оператор Огнян Логофетов, режисьор Юрий Жиров). На събранията бяха поканени представители на Института по философия към БАН² и представителки на град Русе. На събранията, състояло се на 26 февруари, беше единодушно гласувано писмо в подкрепа на трудещите се от Русе в борбата им за решаване на жизненоважните екологични проблеми на града. В него се настояваше в най-кратък срок да се направят всички необходими за реалното подпомагане на русевските граждани чрез Комитета за телевизия и радио.

На 8 март 1988 година беше учреден Комитетът за екологична защита на град Русе с председател писателя Георги Мишев...

На 20 април 1988 година от 17 часа се проведе закрито партийно събрание на ППО при СТФ „Екран“ с дневен ред:

1. Запознаване на присъстващите с „Някои проблеми и задачи във връзка с преустройството на духовната сфера“ — съображения на Тодор Живков пред Политбюро на ЦК на БКП. 2. Изказване на мнения и съображения във връзка с въпросите, поставени в документа.

В работата на събранията взеха участие: Георги Атанасов — член на Политбюро на ЦК на БКП и председател на Министерския съвет, Стефан Нивов — председател на ИК на СМС, Любомир Павлов — председател на КТР, Петър Хлебаров — кмет на община „Средец“, Марко Семов — политически наблюдател в КТР и Драголюб Данчев — партийен секретар на КТР.

Членовете на ПБ на 62-ра ППО за втори път изслушаха съображенията, тъй като няколко часа преди това в ранния следобед им бяха прочетени с препоръка да си направят сериозна самокритика в духа на „съображенията“ и по „русевския случай“, направени

от Драголюб Данчев.

Като се връщаме след две години към тези протоколи откриваме няколко неща, на пръв поглед чисто технически: протоколът от първото събрание, изискван от много институции (на запис и в писмен вид) е предаден без имената, но сами ще се уверите, че той изцяло защитава достойнството на граждани и на личности; вторият протокол, който веднага след въпросното събрание е предаден на запис на партийния секретар на КТР с цел по-бързо му дешифриране, след време е върнат в писмен вид без изказването на Георги Атанасов (затова нямаме възможност да го цитираме).

Притесняваше ни мисълта дали да цитираме с имената им тези, които са се изказали, но все пак истината стои над всичко, а и в последици или под черта ще ви дадем малко по-големи обяснения как по-нататък се разви нещата.

Зелма АЛМАЛЕХ

1. От 9 членове на ПБ 5 души понастоящем са членове на АСО.

2. По-късно в този си състав Институтът на БАН по философия беше разформиран. Двете организации си сътрудничиха активно преди тези събития. По-късно продължиха, но в други условия.

26. II. 1988 г.

— ... искаме въздух и то ще е страшно кощунство, ако в това ни упрекат. Аз мога да изразя възмущението си от интелектуалните среди в София. Късно ние дадохме знак, късно се изтръгна от нашите души вик за помощ и затова трябва за помощ ни се подаде веднага. И няма страшно. Веднъж, когато човек каже: „Царят е гол“,

след това няма страшно. Това са едни от първите участнички-демонстрантки.

— ... пресата трябва да казва истината и две думи да са казани, но да са истинни. Не може да се заблуждава българският народ. Този въздух години наред, системно, методично, но постепенно ни убива. Убива нашите деца, което е най-страшно то и най-престъпното. При-

чината е известна на всички вас. Вече 6—7 години от отсрещния бряг на Дунав срещу нашия град се води практически газово война и това румънската, приятелска в каквото и да е отношение, но в същото време, когато нейното държавно ръководство с гордост изтъква себе си като съавтор на идеята за Балкани, свободни от химическо оръжие. Това е отвратително лицемерие, демагогия и политически цинизъм. Като обвинявам румънското ръководство, което впрочем очевидно се отнася със същото презрение и към здравето на собствените си граждани, аз смея да обвиня в недостатъчна активност и нашето българско ръководство — от общинското и до най-горно.

Колко страшно е да гледаш децата, тежки и безпомощни, обречени да дишат хлорния въздух, който най-силно разяжда техните дробове и превръща оцелелите в сигурни инвалиди. В името на какво трябва да ги жертвуваме. Един мислител беше казал, че не съществува такава цел, с която да може да се оправдае детското страдание.

Недостатъчно е действувало по този жизнен и най-важен въпрос нашето местно рурско ръководство. Създаде се впечатление, че него повече го е грижа да не би някой да постави въпроса остро понагоре, отколкото само да действуваше енергично за постигане на положително решение на въпроса. Не бива да отминаваме и въпроса за нашите местни промишлени замърсители. Не може този град да загине... Леко съм си гледал децата, макар и с по-малко средства — имам 6 деца, а сега моите деца имат много по-добри материални условия, но детекцията гледат болни деца

— Има ли такава сигналзация вече преди пускането на хлора? — Не, не. Ние помолихме, но категорично не. Но след демонстрацията, тя приключи към 17.30 ч., за последната говоря, в 17.45 беше съобщено по радиоточката: „Внимание! Всички партийни секретари на всички ППО да се явят след половин час в ПК в пленарната зала.“ Това по заповед на Гриша Филипов. Интересно как за половин час се събраха партийните секретари, а когато се вижда облакът и се знае... нищо. Благодарим на екипа. Смятам, че се изискваше смелост, да наберат кураж и да покажат този филм, защото предполагам, че и те ще си имат неприятности, но всичко това е оправдано Решавайки проблема за град Русе с общи сили, смятам, че ще се създаде начало за решаване общо за екологията на страната ни. Защото явно това е един голям проблем

(Следва)

Искаме

ВЪЗДУХ...

По повод първите прожекции на филма „Дишай“

[Продължение от бр. 3]

Фактите от две партийни събрания на бившата 62-ра ППО при СТФ „Екран“, състояли се през 1988 година.

— ...Всички ние съчувствуваме на Русе, но не бива да оставаме само с едното съчувствие. Първият пример за това е нашият филм и нашето събрание и трябва да се борим, дано няма такъв проблем за неколнократното му и най-скорошно излъчване по телевизията.³ Ако това не стане, наша група да обикаля България с този филм и с тези хора да търси съмишленици, за да може конкретно да им помогнем.

— ...Въпросът е какво конкретно трябва да се направи. Само с приказки нещата няма да се оправят. Трябва да се открие някаква подписка, може би трябва да дадем по половин заплата, но нещата трябва да се оправят.

— Колкото се оправиха в Стражица, като дадохме пари.

— С пари няма да се оправят, просто заводът трябва да се махне.

— ...Една немалка част от нашия колектив на Института по философия към БАН също с тревога изслуша нашите гостенки от Русе. Още по-тревожно от екологическото за мърсяване на Русе е тревожната социалнопсихологическа атмосфера, която позволява да съществуват такива деформации. Засекретена е цялата екологическа информация за замърсяването. Ние имаме работа не толкова с един апел

към нашата чувствителност и състрадание, а по-скоро с едно престъпление. Престъплението, извършено не само от един завършен престъпник, какъвто е президентът на СРР, престъпление, което е извършило и нашето правителство със своята безотговорност. Снощи създадохме инициативна група, която да сформира обществен комитет в защита на борещото се русенско население.

— Няма какво да се лъжем. Нашите началници спокойно могат да кажат: „Много хубав филм, за документация.“ Не трябва да допускаме това. На всяка цена трябва да бъде излъчен филмът независимо какви ще бъдат едноличните решения на нашите началници. Щом са началници, трябва да носят риска, който носи вече цялата нация.

Събранието гласува писмо до Народното събрание, МС, ДС и КТР, прочетено от Виолет Цеков. Прие се предложението за показване на филма в Дома на киното.

20. IV. 1988 г.

Жорж Петров (председател на събранието): Документите, с които ни запозна др. Любомир Павлов,⁴ са от изключителна важност за всички работещи в духовната сфера и за работещите в студията. Мисля, че важноста на момента задължава много точно, честно, като комунисти да потърсим истинското си място. Дали ще подкрепим решенията на Политбюро и съображенията на др. Тодор Живков, или ще сме на страната на колебаещите се, на пасимистите?

Мария Василева (партиен секретар): Сега искам да се спра на един парлив въпрос — проведено ли е в сту-

дията „русенско“ събрание, т. е. събрание в защита на екологическите проблеми на град Русе от 26. II. 1988 г. Атмосферата, която предхождаше това събрание, беше изразена в печата чрез публикации, които апелираха към нашата социална чувствителност, към нашата гражданска позиция. На това събрание по решение на ПБ беше поканен Юрий Жиров да покаже филма си макар и в незавършен вариант пред колектива на СТФ „Екран“. Точно по това време във в. „Народна култура“ се появи бележка, в която с благодарност се изразяваше поощрение към колективите, които са се изказали в защита на екологическите проблеми. Там беше цитирана и СТФ „Екран“.

За събранието на 8 март... Мога да кажа, че аз лично натоваших Виолет Цеков със задължението да ни представи и да ни впише като колективен член на Комитета за защита на екологическите проблеми на Русе. Информацията ми беше, че в комитета влизат достойни личности като Георги Мишев, Нещка Робева, Соня Бакиш и други. Нямах основание да се съмнявам в чистотата на поставените проблеми. Но на самото събрание не съм присъствувала. Приемам това като еднолична вина и, разбира се, отговарям за това, тъй като считам, че това беше и мнението на нашето събрание, а именно да се включим в този комитет. Считам, че това, което искахме да покажем с това събрание, е да проявим човешки, патриотичен, отношение към нашите съграждани и в някаква случай не сме искали да навредим на мерките на нашето правителство. Чувствувам съмнение като част от този народ, който при някакво бедствие трябва да реагира.

⁴ Публикуваните откъси от протокола са свързани главно около обсъждането на проблемите около събранието в защита на град Русе. Но дори само от тях може да се предположи позицията на изказващите се по другите въпроси, отразени в съображенията.

³ След прожекцията на филма в Дома на киното на 8. III. 1988 г. филмът „Дишай“ беше „арестуван“ в работно копие и излъчен едва на 22. XII. 1989 г.